

Afgiftekantoor:
AARSCHOT 1
VU M. Van Meerbeek
Oudstrijdersstraat 4
3120 Tremelo
Driemaandelijks 2012/4

Jaargang 14

natuurpunt
Tremelo

België
P.B. 2/3799
P 608540
3100 Aarschot

Nieuwsbrief winter 2012

Meer natuur !

De natuur is belangrijk voor ons allemaal. In de eerste plaats uit ecologisch opzicht maar de natuur biedt ons ook ruimte. Ruimte om te genieten en op een natuurlijke wijze te ontspannen en rust te zoeken.

De kern van Natuurpunt is er opgericht de natuur te beschermen en verdere natuurgebieden te ontwikkelen met een grote verscheidenheid aan planten- en diersoorten en het behoud van de biodiversiteit.

Beschermen van gebieden betekent niet “afsluiten voor de mens”, integendeel, waar mogelijk, zijn onze natuurgebieden toegankelijk gemaakt voor het publiek. Maar om de natuur echt te beschermen en te behouden is er een breder draagvlak nodig bij zowel het publiek, politici en bedrijfsleven.

Wat is een manier om een draagvlak te krijgen voor de natuur? Ik denk dat dit lukt als de mogelijkheid wordt geboden om de natuur ook echt te beleven in onze reservaten en natuurgebieden. Daar wordt pas duidelijk wat we allemaal doen en waar we het eigenlijk allemaal voor doen: *Natuur voor de mensen, mensen de voor natuur.*

Dit allemaal is dankzij de vele vrijwilligers en leden van Natuurpunt die, al dan niet in samenwerking met andere partijen, het waardevol vinden dat er in Tremelo voldoende plekken zijn waar je als burger de positieve resultaten van het natuurbeleid kunt beleven. Onze natuurgebieden vertegenwoordigen gezamenlijk een belangrijk deel van de Tremelose natuur. Ik denk dat elk van onze vier gebieden: Bolloheide, Balenberg, Laakdal en Zegbroek de moeite van het ontdekken waard is.

Mijn beste wensen voor het nieuwe jaar.

Bruno Wallyn
Voorzitter Natuurpunt Tremelo

EDUCATIE

Werking met Tremelose scholen

In het kader van "Milieu Op School" kortweg MOS werken we samen met de scholen in Tremelo.

Boven: Beheerswerken met BS De Cocon op 22 oktober 2012.

Rechts: Jan De Veuster, verantwoordelijke educatie Natuurpunt Tremelo, op wandeling met Vrije Basisschool Astridstraat op 6 juni 2012.

Onder links: Geert Van Tienen op stap met Damiaanschool 12 mei 2012.

Onder rechts: Wandeling met Sint-Annaschool Baal.

Samenwerking met de scholen is één van onze prioriteiten. Gelukkig vlot deze samenwerking heel goed mede door de inzet van onze educatieverantwoordelijken Jan De Veuster en Brigitte Bott.

Wanneer het in het teken van MOS is kunnen wij rekenen op de deskundigheid van Natuurpunt Mechelen, met name op Geert Van Tienen. Geert beschikt over het nodige didactisch materiaal en opgeleid om les te geven.

Voor de drie Vrije Scholen en BS De Cocon hadden we data voorzien en percelen klaargemaakt voor beheerswerken. Naast beheerswerken voorzien we ook wandelingen met de kinderen.

Voordracht 'Determinatie van zoetwatervissen'

Het was jaren geleden dat wij nog eens een spreker uitnodigden om een voordracht te geven. We haakten terug in met de gewoonte van in onze begin jaren, toen we ieder jaar een spreker vroeger om over zijn specialiteit een voordracht te komen geven.

Vorig jaar had Heinz Keller, een van onze bestuursleden, een voordracht gezien van Hugo Verreycken over de determinatie van zoetwatervissen. Heinz stelde toen voor om hem te vragen om dat ook in Tremelo voor onze afdeling te brengen. Op 27 november, in de Gildenzaal, was het dan zover. Een dertigtal geïnteresseerden kwamen opdagen.

Hugo is verbonden aan het INBO - Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek – en houdt zich bezig met het monitoren van het visbestand in de Vlaamse wateren.

In zijn inleiding sloeg Hugo de bal al raak met de stellen dat wij wel veel van planten, insecten en dieren weten, maar dat onze kennis over de vissen in onze rivieren en plassen heel wat minder is. We zouden tijdens zijn voorstelling langs om meer ervaren.

Hugo begon zijn voorstelling met het tonen van een modelvis, een denkbeeldige vis die al de verschil-

lende kenmerken bevat. Hugo wees ons op de verschillende kenmerken van bek, vinnen, staart, schubben en alles wat een vis een vis maakt.

Vervolgens beschreef hij de verschillende vissen per soort en ze al of niet nog voorkomen in ons land. Naast de lang hier aanwezig zijnde soorten heeft ook het visbestand afgetoond met ingevoerde soorten. In gevoerd voor hobby of vis-sport, maar in de vrije natuur terecht gekomen. Anderzijds zijn er ook soorten die, door-

dat men in Oost-Europa verbinding gemaakt heeft tussen het Donau- en het Rijnbekken, op natuurlijke migratie in onze wateren belanden.

Na de voorstelling was er een vragenronde en dan stelde Hugo voor om groepjes te vormen aan de tafels om vissen te determineren. Maar hij zag al vlug dat het enthousiasme daarvoor niet er groot was. Daarom werd de tweede optie gekozen: vissen uit de alcoholpotjes te halen en ze één voor één door te geven en de aanwezigen te laten raden welke vis het was.

Na het afsluiten trakteerde Natuurpunt de aanwezigen op een streekbiertje.

Tekst en foto's
Paul Dillen

Midden boven: Hugo Verreycken met de verschillende bokalen.

De andere foto's tonen hoe de vissen wel degelijk in de hand konden worden gehouden om te determineren.

DAG VAN DE NATUUR

Op 17 november organiseerden we voor de derde maal een 'Dag van de Natuur', ditmaal in samenwerking met de afdeling Rotselaar.

Om de twee jaar trachten wij de organisatie van een 'Dag van de Natuur' te krijgen. In 2008 was dat in het Laekdal, in 2010 in het Zegbroek. Ook dit jaar was het in het Laekdal, maar langs de grens met en in Rotselaar.

Het gebied daar staat op de kaarten als 'Guldentop' voor Rotselaar en 'Geetvondel' voor Tremelo en is voor de meesten onder ons minder bekend. Misschien was dat de reden dat er minder volk was dan de vorige edities, hoewel een 50-tal die kwamen helpen nog niet zo slecht is.

In tegenstelling met 2008 – 2010 ging geen jeugdvereniging in op onze uitnodiging. Lag het dan toch aan de ligging van de percelen, die zowel vanuit Tremelo als Werchter iets verder lagen dan de vorige keren.

Op het Tremeloose perceel werd langs de Laak een houtkant van inheemse boomsoorten, die door het gemeentebestuur waren aangekocht.

Naast de aankoop van plantgoed zorgde de gemeente voor tafel en stoelen, waterslangen met watermeters en de nodige publiciteit (affiches, vlugschriften).

Langs de andere kant van de Varentstraat werd in het bos beheerwerken uitgevoerd.

Om veiligheidsredenen werden voorafgaand al bomen omgezaagd, zodat het werk hoofdzakelijk bestond uit het verder in stukken zagen van de stammen, met het takhout takkenwallen maken, opslag van exoten uittrekken.

Natuurlijk voorzagen we ook de nodige logistiek van eten en drinken. Op de 'schapenweide' waren de tenten opgesteld. 's Middags waren er belegde broodjes, soep en pensen met appelmoes. Iets voor 16 uur werden de werken stilgelegd en waren er pannenkoeken met streekbieren.

Voor het echt donker was hadden we de tenten weer afgebroken en alles opgeruimd.

Aanplantingen naast de Laak

Afvoeren van brandhout.

Maken van een takkenwal.

Tekst en foto's
Paul Dillen

Stammen in stukken zagen

S f e e r b e e l d e n

Pensen bakken

Grime aanbrengen

Pannenkoeken bakken

Gasvuren aansteken zonder lucifers

BBQ in stand houden

Middagpauze

Bedanking op einde van de dag

VERENIGINGSWERKING

Week van het Bos – Wandeling

In het kader van de “Week van het Bos” hielden wij op 21 oktober de wandeling ‘Iedereen welkom in de Laakvallei’.

In tegenstelling met vorig jaar was het weer dit jaar uitstekend. Een zonnige zondag namiddag lokte dan ook een dertigtal deelnemers. Gids van dienst was voorzitter Bruno Wallyn.

Bruno toonde welke verschillende bomen op het traject voorkomen en leerde hoe te herkennen. Meteen werd ook gewezen welke bomen inheems en welke exoot zijn, en waarom Natuurpunt deze laatste onder controle wil houden.

Exoten, niet alleen bomen maar ook andere planten, ontwikkelen zich vaak sneller dan de inheemse en verstikken deze. Hierdoor komt de biodiversiteit in gevaar.

Op het parcours van de wandeling liggen langs de Laak enkele percelen van Natuurpunt, die in de voorbije 2 weken door Natuurpunt in samenwerking met leerlingen van Don Bosco Haacht zijn opgeruimd. Met deze opruiming wordt gehoopt dat oude zaden in de zaadbank terug tot ontkieming zullen komen. Sommige zaden hebben immers tot 100 jaar nog kiemkracht. Bruno wees er ook op dat Natuurpunt niet alleen kapt en opruimt, maar ook aanplant (van inheemse soorten) en zaait, bijvoorbeeld om vogels voeding te verschaffen en ze zo te helpen instandhouden.

Tekst en foto's
Paul Dillen

De vinnige vissen van onze beken en rivieren

(deel 2)

Zwemmen als een vis in het water

Zoals de mens met bewondering opkijkt naar de vliegkunst van een vogel, evenzo staart hij met enige afgunst naar dikkopjes of een stelkelbaars, die zich schijnbaar moeiteloos "als een vis in het water" weet voort te bewegen. Toch heeft een vis ook zijn problemen onder de waterspiegel. Immers net zoals op het land of in de lucht biedt het leven in het water ook mogelijkheden en beperkingen met voor en nadelen.

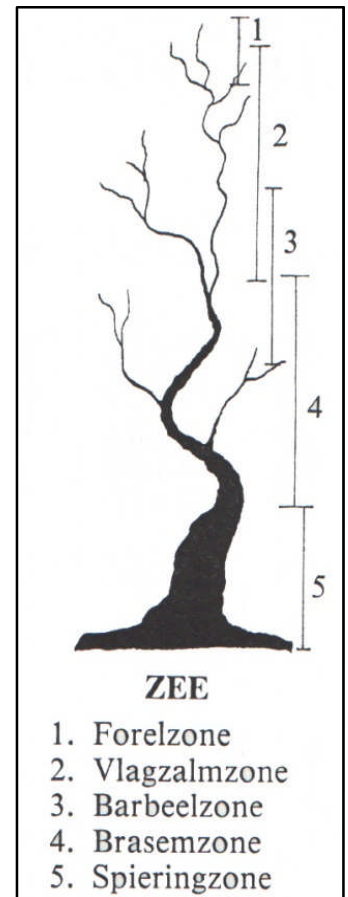
Wel heeft het lichaam van de vis enkele specifieke organen om in het water te kunnen bewegen. Om vlot te kunnen zwemmen op verschillende dieptes hebben ze een verbazingwekkende ontwikkeld orgaan: de zwemblaas. Deze bestaat uit bindweefsel en is gevuld met gas. De zwemblaas kan naar eigen believen leeggemaakt of bijgevuld worden. Daardoor regelt de vis het soortelijk gewicht van zijn lichaam, waardoor de zweefhoogte in het watermedium wordt bepaald. Naar dit ingenieuze voorbeeld is de technische werking van de ballasttanks in een duikboot ontwikkeld. Andere dieren uit de waterwereld gebruiken luchtbellen. Zo bijvoorbeeld hebben longslakken en ruggenzwemmers luchtbellen aan hun lichaam om na een duik in de diepte terug naar het wateroppervlak te komen.

Verschillende viszones, verschillende vissoorten

Van de bron van een waterloop tot zijn monding in de zee kan de bioloog 5 zones onderscheiden; Elk gekenmerkt door bijzondere eigenschappen, zowel fysische (o.a. stroomsnelheid en temperatuur van het water, breedte, diepte, verval van de beek) en chemische (o.a. zuurstofgehalte) als biologische (o.a. plantaardige en dierlijke bewoners) en de naam dragend van de meest typische vissoort. Met afnemend waterverval is er eerst de forelzone en de vlagzalmzone, die samen met het gebied der zalmachtigen vormen. Vervolgens de barbeelzone en de brasemzone, welke het gebied der karperachtigen vormen. De vijfde viszone is tenslotte deze van het brakwatergebied: de spieringzone. Ze wordt gevormd door de riviermonding in de nabijheid van de zee en daar dringt het zoute water binnen.

Van naturen uit wordt er dus in alle beken en rivieren niet dezelfde soorten vis aangetroffen. Zo is al in één en dezelfde waterloop een ver-

schuiving van de visfauna te zien naarmate men verder stroomop- of stroomafwaarts trekt. Meer nog! Zelfs bij vergelijk van twee kleine zuivere bovenloopjes met eenzelfde breedte en diepte is als gevolg van de stroomsnelheid een verschil te merken. Het groot verval van de Molenbeek uit het Zennebekken zorgt voor vrij snelstromend water. Daarin domineren Beekforel, Beekprik en Rivierdonderpad. De andere veel trager stromende beek Klein Neetje uit het Nettebekken daarentegen is het domein van Grondel, Bempje en Driedoornige stekelbaars.

	Molenbeek	Kleine Neetje
Breedte (cm)	260	240
Diepte (cm)	60	55
Verval (%)	0.5	2.0
Beekforel	52	-
Rivierdonderpad	119	-
Beekprik	59	-
3-Doornige stekelbaars	5	865
Baars	-	2
Blankvoorn	2	9
Grondel	-	201
Bempje	-	36
Kleine modderkruiper	-	3
10-Doornige stekelbaars	-	2
Totale biomassa (kg/ha)	201	150

Beekprik

Wordt vervolgd
Marc Van Liefferinge

ALGEMENE VERGADERING 20 JANUARI 2013

Voor iedereen	14 u. Start wandeling aan de ingang van de Gemeenschapsschool De Cocon Veldonkstraat 10 – 3120 Tremelo. De wandeling duurt een 2 tal uren en gaat door het Laekdal.
	16 u. Koffie en gebak aan de democratische bijdrage van 5 € in de zaal van de Vrije Basis School De Cocon.
Voor leden	16 u 30 – 17 u. Voorstelling power point presentatie. Aan de hand van een PPP worden de activiteiten en de doelstellingen van de verschillende werkgroepen toegelicht. Aansluitend goedkeuring jaarverslagen en bestuursverkiezing.
	18 u Gratis hapje en drankje.

ACTIVITEITEN 2013

DATUM / UUR	THEMA	PLAATS	BEGELEIDER
20/01 14 u	Algemene ledenvergadering	BS DE COCON Veldonkstraat, 10 3120 Tremelo	Bruno Wallyn
03/03 14 u	Winterwandeling met hartverwarmende drank	KERK TREMELO Pater Damiaanplein 3120 Tremelo	Bruno Wallyn
05/05 14 u	Geetsvondelwandeling	GEMEENTE LOODS Geetsvondelstraat, 7 3120 Tremelo	Danny Schoovaerts
19/05 14 u	Balenbergwandeling	SINT-ANNA KERK BAAL Pastoriestraat, 1 3128 Baal	Danny Schoovaerts
26/05 7 u	Daguitstap	SOCIAAL HUIS Baalsebaan, 289 3128 Baal	Plaatselijke gids
02/06 14 u	Zegbroekwandeling	MUSEUM PATER DAMIAAN Pater Damiaanstraat, 37 3120 Tremelo	Danny Schoovaerts
18/08 14 u	Bos- en heidewandeling	KERK GROOTLO Kapelstraat, 69 2223 Schriek	Danny Schoovaerts
08/09 14 u	Zegbroekwandeling	MUSEUM PATER DAMIAAN Pater Damiaanstraat, 37 3120 Tremelo	Danny Schoovaerts

Beste wensen voor 2013!

